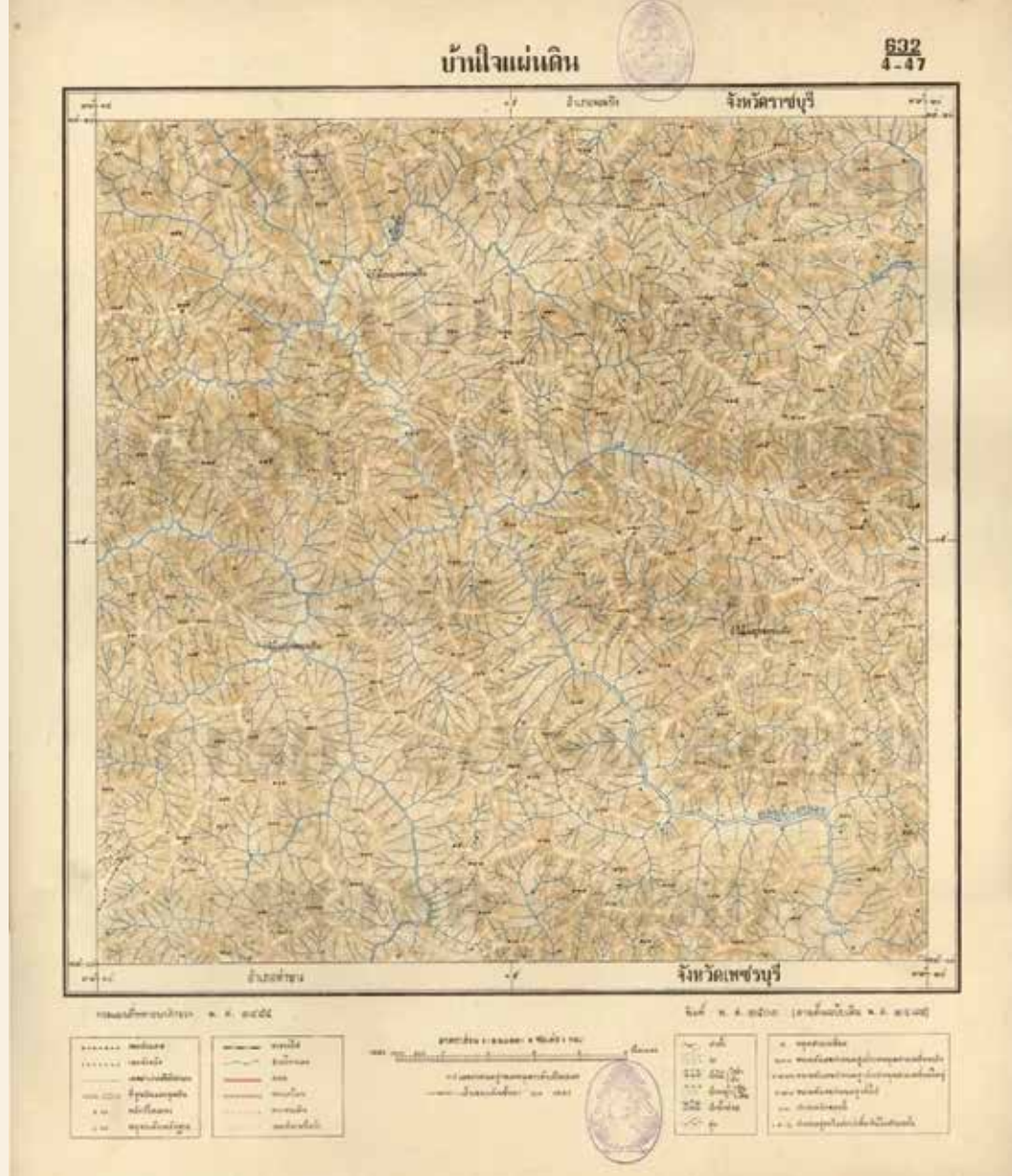

"คิดถึงเสียงของป่า"

ใจแผ่นดิน แผ่นดินใจ The Heart of the Earth

ตุลาคม 2559

แผนที่ของกรมแผนที่ทหารที่พิมพ์เมื่อปี 2503 ซึ่งระบุไว้ชัดเจนถึงการดำรงอยู่ของหมู่บ้านใจแผ่นดินในป่าคันแม่น้ำเพชรบุรี

บ้านบางกลอย ชุมชนเก่าแก่ในป่าแก่งกระจาน

แม้เสียงคำบอกเล่าสู่สังคัมของปู่คออี้และชาวบ้านบางกลอยยืนยันว่า "พวกเราอยู่ที่นี้มานาน" จะเบากว่าเสียงป่าวประกาศของคนทางการที่พยายามตะโกนว่า "พวกเขาเป็นชนกลุ่มน้อยที่ย้ายมาอยู่ใหม่และเป็นพวกตัดไม้ทำลายป่าคันน้ำเพชร"

แต่ความจริงย่อมหนีความจริงไปไม่พ้น

มีเอกสารหลักฐานทั้งพยานบุคคลและงานเขียนหลายชิ้นที่ระบุถึงหมู่บ้านบางกลอยและบ้านใจแผ่นดินว่าเป็นชุมชนเก่าแก่ที่อยู่ร่วมกันมานานนับร้อย ๆ ปี

นายนิรันดร์ พงษ์เทพ ชาวบ้านบางกลอยและเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน (คนที่ 2) ของหมู่บ้านบางกลอยซึ่งตั้งอยู่กลางป่าใหญ่แก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ระหว่างปี 2534-2546 เขายืนยันว่าหมู่บ้านแห่งนี้ได้รับการจดทะเบียนจากกรมการปกครองให้เป็นหมู่บ้านมาตั้งแต่ปี 2514 (อุทยานแก่งกระจานก่อตั้งเมื่อปี 2524)

"ผู้ใหญ่บ้านคนแรกชื่อผู้ใหญ่ยง เจริญสุข ตอนนั้นมีลูกบ้านอยู่ประมาณ 300 คน คนแรกหมู่บ้านบางกลอยตั้งอยู่ในเขตตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดเพชรบุรี แต่เมื่อแก่งกระจานได้ยกระดับเป็นอำเภอ หมู่บ้านบางกลอยได้เปลี่ยนมาอยู่ที่ตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอกำแพงกระจาน" อดีตผู้ใหญ่ซึ่งอยู่ในตำแหน่งอยู่ราว 13 ปี (คูเอกสารราชการประกอบหน้า 5) ก่อนที่จะได้รับตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแม่เพรียงจนถึงปัจจุบัน ยืนยันถึงการดำรงอยู่ของหมู่บ้านบางกลอยในป่าใหญ่

"สมัยก่อนเมื่อเรียกประชุมชาวบ้าน เราใช้บ้านของลุงคนหนึ่ง เพราะไม่มีศาลาหรือสิ่งปลูกสร้างของส่วนรวม บ้านแต่ละหลังก็อยู่ห่างกันไปตามไร่ตามสวนของแต่ละคน ไม่ใช่เป็นชุมชนที่มีบ้านติดกัน เพราะฉะนั้นจึงไม่แปลก หากภาพถ่ายทางอากาศจะไม่พบ"

นายนิรันดร์เกิดและเติบโตในป่าใหญ่ของชุมชนกะเหรี่ยงบางกลอยและใจแผ่นดิน เช่นเดียวกับพ่อแม่และบรรพบุรุษของเขาที่ดำรงชีพในป่าใหญ่สืบต่อกันมา

คำบอกเล่าของนายนิรันดร์สอดคล้องกับการสำรวจของกรมประมงที่ระบุว่าบริเวณที่ระบุถึงชุมชนชาวกะเหรี่ยงแห่งบ้านบางกลอย

นายวสันต์ ณ ถลาง อดีตผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขา กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กล่าวว่า เคยเดินทางไปถึงบางกลอยบน 2 ครั้ง คือ ครั้งแรกปี 2528 และครั้งที่ 2 ปี 2531 มีลูกหาบรับจ้างไปด้วย โดยเดินผ่านไร่ของกะเหรี่ยง พบแม่น้ำที่ใสสะอาดและมีการตกปลาโดยวิธีธรรมชาติใช้ลูกไม้ในป่าเกี่ยวกับเบ็ดแล้วก็หาหนอนในปาล์มล่อเหยื่อ หาปลาทำอาหารเลี้ยงคนนอกอย่างมีงาน เป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่าย น่านับถือในภูมิปัญญา

"เราฝ่าไปจนถึงบางกลอยบน มีทีมหนึ่งหมดแรงขนั่งแพ กะเหรี่ยงก็บริการ ส่วนพวกผมเดินทางบกต่อ ถึงเวลาข้ามน้ำคลองคาง เราพบว่าที่บ้านบางกลอยและใจแผ่นดินมีอยู่ราว ๆ 40 หลัง หรือประมาณ 100 คน แต่อยู่กันอย่างกระจัดกระจายแถวริมน้ำ ชาวบ้านส่วนใหญ่ปลูกบ้านไม่แข็งแรงเหมือนกะเหรี่ยงภาคเหนือ อาจเป็นเพราะที่นี่ต้องย้ายกันบ่อย" (ที่มา : สำนักข่าวชายขอบ : <http://transbordernews.in.th/home/?p=14310>)

ในปี 2539 กรมป่าไม้(เดิม) อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน หน่วยเฉพาะกิจ กรมทหารราบที่ 29 และจังหวัดเพชรบุรี ได้อพยพชาวบ้านบางกลอยที่อาศัยอยู่กระจัดกระจายตามแนวชายแดนไทย-พม่ามาอาศัยอยู่รวมกันในพื้นที่ตรงข้ามบ้านโป่งลึก (หรือเรียกบ้านบางกลอยล่าง) รวมทั้งหมด 57 ครอบครัว จำนวน 391 คน

ปี 2553 อุทยานฯ ได้ลาดตระเวน และมีการผลักดันชาวบ้าน 2 ครั้ง และได้มีการทำรายงานเสนอไปยังผู้บริหารกรมอุทยานฯ ว่า มีชนกลุ่มน้อยเข้าทำบุกรุกทำลายพื้นที่ป่า เพื่อปลูกพืชไร่และอาศัยที่ทำกินอย่างต่อเนื่อง สาเหตุเนื่องจากชนกลุ่มน้อยเห็นว่าทางเจ้าหน้าที่ไม่เข้มงวดในการดำเนินการ ไม่ได้ใช้มาตรการเด็ดขาด จึงอพยพเข้ามาอยู่กันเพิ่มขึ้น จนเมื่อมีการปิดตรวจสภาพป่าและการเดินลาดตระเวนเดือนเมษายน 2554 พบว่าบริเวณชายแดนไทย-พม่ามีชุมชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยงอพยพ

เข้ามาหลบซ่อน ปลูกพืชไร่ในพื้นที่ป่ามากกว่าเดิม

ระหว่างวันที่ 5-9 พฤษภาคม 2554 ได้มีการอพยพ/ผลักดัน โดยผลปฏิบัติงาน 1.ตรวจยึด/จับกุมดำเนินคดีได้ 1 คดี จับกุมชาย 1 คนชื่อนายหน่อเอะ มีมิ 2.เผาทำลายเพิงพัก สิ่งปลูกสร้างทั้งสิ้น 98 หลัง 3.ถอนทำลายถ้ำกุหาที่ปลูกแซมในพื้นที่ประมาณ 1 ไร่ 4.พบว่าการบุกรุกพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นการทำไร่เลื่อนลอยเพื่อเข้ามาปลูกข้าว พริก คาดว่าน่าจะเป็นบริเวณสะสมเสบียงสนับสนุนอาหารของกองกำลังชนกลุ่มน้อยคิอาวูธ 5.ลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นเพิงพัก ลักษณะบ้านกะเหรี่ยงปลูกบนเชิงเขาสูงเฉลี่ย 600-800 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 6.พื้นที่บุกรุกที่ตรวจพบและเข้าดำเนินการทั้งสิ้น 24 กลุ่ม/จุด

7.รายการอาวุธของกลางที่พบและตรวจยึดได้ประกอบด้วย 8 อัน ขวาน 10 เล่ม มีด 25 เล่ม ตะไบ 5 ตัว เสียม 7 เล่ม ปืนแก๊ป 2 กระบอก แร้วคังสัตว์ 3 อัน คราค 1 อัน ซากหัวแก๊ง 2 หัว ซากหมูป่า 1 หัว ซากเต่าหูก 1 ซาก เงินไทย 9,400 บาท กระสุนปืนคาร์บิน 3 นัด สร้างลูกปัด และกำไลข้อมือ (ดูภาพของกลางหน้า 4)

ปฏิบัติการใหญ่ยุทธการตะนาวศรีเป็นไปอย่างคึกโครม โดยนอกจากกองกำลังของอุทยานฯแล้ว ยังมีทหาร ตำรวจและสื่อมวลชนร่วมเดินทางลงพื้นที่ในครั้งนี้ด้วย

ขณะที่ปู่คออี้ถูกประคองตัวให้ขึ้นเฮลิคอปเตอร์จากหมู่บ้านบางกลอยถิ่นเกิดมาอยู่ที่บ้านบางกลอยใหม่ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน เช่นเดียวกับชาวบ้านบางกลอยทั้งหมดที่ถูกอพยพลงมายู่ในพื้นที่ที่อุทยานฯ จัดสรรไว้ให้

อย่างไรก็ตาม ปฏิบัติการที่ชื่อว่ายุทธการตะนาวศรีทางการได้ประสบความสำเร็จอย่างใหญ่หลวง เมื่อเฮลิคอปเตอร์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานตกลงถึง 3 ลำในเวลาใกล้เคียงกัน คือ เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม , 19 กรกฎาคม และ 24 กรกฎาคม 2554

ปัจจุบันชาวบ้านบางกลอยที่ถูกย้ายเข้ามาอยู่ในพื้นที่ที่อุทยานฯ จัดเตรียมไว้ให้มีความเป็นอยู่ค่อนข้างยากลำบากเนื่องจากที่ดินทำกินไม่เพียงพอ แม้อุทยานฯ เคยรับปากว่าจะจัดสรรที่ดินไว้ให้ครอบครัวละ 7 ไร่ แต่ในความเป็นจริงหลายครอบครัวกลับได้ไม่ครบ ที่สำคัญคือที่ดินที่ได้รับการจัดสรรเหล่านี้ไม่สามารถปลูกข้าวหรือปลูกพืชไร่ได้ผลผลิตเหมือนเมื่อครั้งที่ชาวบ้านอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดิม

ในขณะที่การปลูกข้าวซึ่งเป็นพืชหลักค้ำชีพของชาวกะเหรี่ยงก็ไม่สามารถทำได้เพียงพอ เนื่องจากการทำนาขั้นบันไดที่ได้รับการสนับสนุนจากบางหน่วยงานไม่ได้ผล ในที่สุดชาวบ้าน

ต้องออกมาจับจ้างงานทำตามเมือง และครอบครัวต่างแตก
กระสานซ่านเซ็น (อ่านสฎิปเรื่อง บ้านแตกสาแหรกขาด ฟังเสียง
อันคมขึ้นในผืนป่าแก่งกระจาน)

วันที่ 17 เมษายน 2557 นายพอลละจี รักจงเจริญ หรือ
บิลลี่ หลานชายปู่คออี้ ซึ่งเป็นแกนนำในการเรียกร้องสิทธิของ
ชาวบ้านบางกลอยได้ถูกอุ้มหายตัวไป

ก่อนหายตัวไปบิลลี่กำลังจัดทำข้อมูลต่าง ๆ ของชุมชน
บางกลอย ทั้งแผนที่ทำมือจากความทรงจำของปู่คออี้ ประวัติแต่ละ
ครอบครัว ตลอดจนการเขียนหนังสือถวายฎีกา ทำให้กำลังหลัก
และข้อมูลของชาวบ้านขาดตอน

อย่างไรก็ตามเมื่อปี 2554 น.ส.ครุณี ไพศาลพาณิชย์กุล
นักกฎหมาย สถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อเฝ้าระวังสภาวะไร้รัฐ และ
นักศึกษาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ได้จัดทำบันทึกเรื่องราวของปู่คออี้ผ่านปากคำนายอแอะ ลูกชาย
คนโตไว้ว่า

"พ่อเล่าให้ฟังว่าพ่อเกิดที่บ้านบางกลอยบน หรือคือล
ในภาษากะเหรี่ยง และไม่เคยโยกย้ายไปอยู่ที่อื่น นอแอะ (หรือหน่อ
แอะ) และนอสะ (หรือหน่อสะ) น้องชาย ก็เกิดที่บางกลอยบนนี้
และอยู่ที่นี้มาจนถึงปัจจุบัน ที่บ้านนอแอะก็เหมือนกับกะเหรี่ยง
คนอื่น ๆ ทุกครอบครัว ทำไร่ข้าวหมุนเวียน (เวียนประมาณ 2 ปี)
ปลูกพริกและพืชผักอื่น ๆ แซมข้าวไร่ โดยไร่ห่างออกจากตัวบ้าน
ไปประมาณหนึ่งชั่วโมงเดินเท้า"

จากการตรวจสอบกับเอกสารฉบับสำเนา-ทะเบียน
สำรวจบัญชีบุคคลในบ้าน ที่จัดทำขึ้นโดยกรมประชาสงเคราะห์
ภายใต้โครงการสำรวจข้อมูลประชากรชาวเขา หรือโครงการสิงห์
ภูเขา (เป็นการสำรวจชาวเขาคามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24
เมษายน 2527) เมื่อปี พ.ศ.2531 พบชื่อของปู่คออี้ ถูกเขียนว่า
นายโคอิ เป็นหัวหน้าครอบครัว เกิดเมื่อปี พ.ศ. 2454 ที่จังหวัด

"เพชรบุรี" ประเทศ "ไทย" พ่อชื่อ "มิมิ" แม่ชื่อ "พินอติ" ทุกคน
เป็นชาวเขาเผ่า "กะเหรี่ยง" และนับถือ "ผี" ข้อมูลนี้อยู่ในแฟ้ม
ทะเบียนสำรวจบัญชีบุคคลในบ้านบางกลอย 4 เป็นครอบครัว
ที่สามจาก 20 ครอบครัว เวลานั้นบางกลอย 4 ขึ้นกับพื้นที่กิ่งอำเภอ
แก่งกระจาน

เหรียญชวเขาของปู่คออี้เป็นสิ่งทีนอแอะเห็นตั้งแต่เด็ก
จำได้คร่าว ๆ ว่ามันเป็นช่วงปี-สองปีหลังเขื่อนแก่งกระจานสร้าง
เสร็จใหม่ ๆ (สร้างเมื่อปี 2509) นายอำเภอทำยางในสมัยนั้น
เรียกชาวบ้านไปรับเหรียญ

ตรงกับคำบอกเล่าของผู้ใหญ่กระทง โชควินุลย์ (นามสกุล
เคิม-จีบัง) และนายค้อ จีบัง ที่เล่าว่า นายอำเภอคนนั้นซื้อถวัลย์
แต่จำนามสกุลไม่ได้ เรียกให้ชาวบ้านไปรับมอบเหรียญจากทางอำเภอ

"หลังจากนั้นประมาณช่วงปี 2526 นายอำเภอทำยางได้
เรียกให้ชาวบ้านมาทำบัตรประชาชนคนไทย เขาเป็นคนหนึ่งที่ทำ
บัตรประชาชน เวลานั้นเขาไม่เข้าใจว่าบัตรประชาชนคนไทยหมาย
ถึงอะไร แต่ตอนนั้นเขาหลงจากบางกลอยบนมาขายพริกที่อำเภอ
ทำยาง เมื่อเจ้าหน้าที่เรียกให้ไปทำบัตรก็ไป เขาจึงมีบัตรประชาชน
ไทย และต่อมาได้รับการกำหนดเลข 13 หลักขึ้นต้นด้วยเลข 3
แต่ก็มีคนอีกจำนวนไม่น้อยที่ไม่สนใจที่จะลงมาทำบัตรประชาชน"
ผู้ใหญ่กระทงให้รายละเอียด

...เหตุผลนั้นไม่มีอะไรซับซ้อน เพราะหลายคนเห็นว่า
"ไม่จำเป็น"

ตอนนอแอะอายุได้ 30 ปี พ่อก็ให้เหรียญชวเขาแก่เขา
จนถึงปัจจุบันนอแอะยังไม่แต่งงานและยังคงอาศัยอยู่กับปู่คออี้ โดย
นอสะและนอโพธิ์-ภรรยาของนายอสะ ซึ่งมีลูกด้วยกัน 9 คน ก็
อาศัยอยู่ในบ้านหลังเดียวกันนี้

นอแอะบอกว่า หากจะนับเป็นการโยกย้ายบ้านในชีวิต
ของพ่อ รวมถึงตัวเขาและคนอื่น ๆ ในครอบครัว ก็น่าจะเป็นช่วง

เอกสารของกระทรวงมหาดไทย
ที่ระบุถึงจำนวนผู้ใหญบ้านบางกลอย
บน

ประมาณปี 2539 ที่เจ้าหน้าที่บอกให้กะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ที่
บางกลอยบน อพยพลงมายังบ้านโป่งลึก-บางกลอยล่าง ครอบครัว
ของเขาจึงต้องจำใจโยกย้ายลงมา พร้อมกับชาวกะเหรี่ยง 57
ครอบครัว หรือ 391 คน แต่อยู่ไปได้ประมาณสามเดือน นอแอะ
บอกว่าพ่อทนอากาศร้อนไม่ไหว และคิดถึงเสียงของป่า จึงอพยพ
กลับไปอยู่ที่บ้านหลังเดิมที่บางกลอยบน

และครั้งที่สองของการ(ถูกบังคับให้)อพยพโยกย้ายคือ
เมื่อต้นเดือนพฤษภาคม นอแอะถูกจับเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2554
ถูกนำขึ้นเฮลิคอปเตอร์มาส่งที่สถานีตำรวจ และถูกส่งต่อไปยัง
เรือนจำในวันรุ่งขึ้น พ่อของเขาและหลานถูกนำขึ้นเฮลิคอปเตอร์ลง
มาที่บ้านบางกลอย เกือบสองอาทิตย์ต่อมาพวกเขาจึงรับรู้ในเวลา
ใกล้เคียงกันว่า ทั้งบ้านและยังดวงถูกเผาจนไม่เหลืออะไร

นายกระทง จีบัง ผู้ใหญ่บ้านบางกลอย นายลอย จีบัง
ผู้ใหญ่บ้านโป่งลึก นายนิรันดร์ พงษ์เทพ ประธานองค์การบริหาร
ส่วนตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ทุกคน
เกิดที่บ้านบางกลอยบนและรู้จักปู่คออี้เป็นอย่างดีตั้งแต่เด็ก โดย
เฉพาะผู้ใหญ่กระทง สมัยเด็ก ๆ เคยอาศัยอยู่ที่บ้านญาติ คือนาย
จ้อใจ ซึ่งตั้งบ้านอยู่ใกล้กับบ้านของปู่คออี้ (ห่างกันประมาณหนึ่ง
ชั่วโมงเดินเท้า) ไม่เฉพาะสามคนนี้ คนอื่น ๆ ในชุมชนบางกลอยบน
ต่างก็รู้จักและจดจำปู่คออี้ได้ดี ด้วยร่างกายที่สูงใหญ่ เป็นพรานที่
มีชื่อเสียงและเป็นคนที่ชุมชนให้การนับถือ

ในทางกลับกัน ด้วยวัยที่ยืนยาวมาถึง 103 ปี ต้องกล่าว
ว่าปู่คออี้ต่างหากที่รู้เห็นความเป็นไปของผืนป่าใจแผ่นดินบางกลอย
เป็นอย่างดี ทั้งยังรู้เห็นการเกิดและการเติบโตของผู้ใหญ่กระทง
ผู้ใหญ่ลอย รวมถึงประธานอบต.นิรันดร์ และอีกหลายชีวิตในผืนป่า
ใจแผ่นดิน-บางกลอยบน (อ่านรายละเอียดฉบับที่ขึ้นนี้ใน <http://transbordernews.in.th/home/?p=14716>)

เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2524 ก่อนที่จะมีการประกาศจัดตั้ง
อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานในปีเดียวกัน อาจารย์ทองใบ แทนมณี

นักประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและปราชญ์เมืองเพชรบุรี ซึ่งขณะนั้น
ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัดเพชรบุรี ได้เดินทางไปยังหมู่บ้าน
ใจแผ่นดิน เนื่องจากได้รับมอบหมายจากกรมวิชาการให้เขียน
ประวัติจังหวัด ซึ่งอาจารย์ทองใบได้เขียนงานชื่อ "เพชรบุรีธานีเรา"

"ผมสนใจหมู่บ้านใจแผ่นดินตั้งแต่ยังเรียนหนังสือตอน
อายุ 12-13 ปี เพราะได้ยินว่าเป็นหมู่บ้านคนไทย และเห็นชื่ออยู่ใน
แผนที่ แต่ถามใครก็ไม่ค่อยมีคนรู้จัก จนกระทั่งถามครูคนหนึ่ง
ที่บ้านอยู่หนองหญ้าปล้อง ท่านบอกว่าหมู่บ้านนี้ทำจะร้างไปแล้ว
เข้าใจว่าร้างตั้งแต่ปลายสมัยรัชกาลที่ 4 หรือต้นรัชกาลที่ 5 แต่
ตอนหลังมีชาวกะเหรี่ยงไปอาศัยอยู่

"พ่อได้รับมอบหมายให้ทำหนังสือ ได้เขียนเรื่องใจ
แผ่นดินลงไปด้วย และเรื่องศาลป่า เขาอยากได้ภาพ ผมเลย
เดินทางไปยังใจแผ่นดิน โดยล่องเรือเข้าไปจนถึงบ้านโป่งลึก แล้ว
ต่อไปจนถึงบ้านบางกลอยและใจแผ่นดิน" อาจารย์ทองใบเล่าถึง
การบุกป่าเข้าไปค้นหาบ้านใจแผ่นดิน ซึ่งคนกะเหรี่ยงเองก็แทบไม่
รู้จักเพราะไม่ได้เรียกชื่อนี้ แต่เรียกว่า "กะจ้อกู"

"เราไปถึงบ้านบางกลอย แต่ไม่ได้ค้างคืนที่นั่น เพราะ
เขาอยู่กันบนตลิ่งสูง เราเลยไปจนถึงใจแผ่นดิน ซึ่งมีบ้านเรือน
กระจุกกระจายอยู่ 4 จุด

"ผมเห็นข่าวที่เฮลิคอปเตอร์ตกครั้งที่ไปอพยพชาวบ้าน
ก็แถว ๆเดียวกับป่าที่ผมเคยไปสำรวจครั้งนั้นนั่นแหละ"

หลังจากกลับมาอาจารย์ทองใบได้เขียนวรรณกรรมไทย
ชื่อ "นิราศใจแผ่นดิน" และได้รับรางวัลที่ 1 ของมูลนิธิธนาคาร
กรุงเทพ ประจำปี 2528

นอกจากนี้ อาจารย์ทองใบยังได้เขียนบทความเรื่อง
"ชุมชนใหญ่ ใจแผ่นดิน แหล่งลับแล.ที่แลลับ" ลงในวารสารศิลป
วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
เดือนตุลาคม 2555 (อ่านรายละเอียดบทความ "ชุมชนใหญ่
ใจแผ่นดิน แหล่งลับแลที่แลลับ") ซึ่งได้พูดถึงการมีอยู่ของชุมชน
บ้านบางกลอย.

ของกลางทั้งหมดที่ตรวจยึดได้ระหว่างปฏิบัติภารกิจ โครงการอพยพชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนไทย-พม่า
อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จ.เพชรบุรี

ชุมชนใหญ่ "ใจแผ่นดิน" แหล่งลับแล...ที่แลลับ

อาจารย์ทองใบ แทนมณี

กล่าวถึงเมืองลับแลหรือแหล่งลับแลในประเทศไทยก็มีอยู่หลายแห่งด้วยกัน ที่เป็นชุมชนจริงทางภูมิศาสตร์ก็คือ อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ที่เป็นตำนานหรือนิทานก็เช่น เมืองลับแลในตำนานเล่าขานของอำเภอเมืองเพชรบุรี ที่เล่ากันว่า คนลับแลอยู่ในถ้ำที่ลึกลับของถ้ำกลบ สามารถมีมันต์หรือใบไม้วิเศษเปิดปิดผนังของถ้ำได้ มักจะมาซื้อของที่ตลาดเพชรบุรีเป็นประจำ มีเรื่องเล่าว่า ชายหนุ่มชาวศาลเมืองเพชรรู้ความลับของสาวลับแล ได้ติดตามไปอยู่กินเป็นผัวเมียกันอยู่ที่นั่น แต่เมืองลับแลไม่ต้อนรับคนพูดปด วันหนึ่งแม่ไปตลาด ผัวหลอกลูกที่ร้องไห้ว่า "แม่มาแล้วให้เงียบเสีย" แม่ขายได้เงินเช่นนั้นก็ว่าลูกเขยโกหก จึงขับไล่ออกจากเมืองลับแล

เมืองลับแลตามตำนานอยู่ตามป่า-เขา-ถ้ำอีกหลายแห่งในประเทศไทย บางแห่งก็ว่าเมืองลับแลเป็นเมืองแม่ข่าย มีนิทานประเภทนี้อยู่หลายจังหวัด สุนทรภู่ก็ว่าไว้ในนิราศวันเจ้าฟ้าว่า นกยางเปีย (มีหางเปียเฉพาะฤดูผสมพันธุ์) ไปไข่ในเมืองลับแลแคนแม่ข่ายคังกลอนว่า

นกกาหน้าคำปลากระสาสูง เป็นฝูงฝูงเข้าใกล้มันไปเสีย

นกยางขาวเหล่านกยางมีหางเปีย ล้วนตัวเมียหมกสืบทั้งดินแดน

ถึงเดือนไข่เมืองลับแลเมืองแม่ข่าย ขึ้นไข่ชายเขาไซคนับโกฏีแสน
พอบินได้ไปประเทศทุกเขตแคว้น คนทั้งแผ่นดินมิได้ไย่นกยาง

แต่บ้านใจแผ่นดินของเพชรบุรี(ดูตำแหน่งที่ตั้งเดิมในแผนที่) เดิมก็เป็นชุมชนใหญ่ธรรมดา อยู่ใกล้พรมแดนไทย-พม่า ทางทิศตะวันออกของเพชรบุรี ปัจจุบันสังกัดอำเภอหนองหญ้าปล้อง (ในอดีตอำเภอหนองหญ้าปล้องเป็นตำบลขึ้นกับอำเภอเขาชัยแว้ง แยกเป็นกิ่งอำเภอเมื่อ 16 กรกฎาคม 2515 และยกฐานะเป็นอำเภอเมื่อ 21 พฤษภาคม 2533) ไม่ได้เป็นเมืองลับแลอะไรเพราะเป็นชุมชนคนไทย แต่ที่แปลกออกไปก็เพียงอยู่ไกลจากจังหวัด และทางคมนาคมลำบาก ภายหลังชุมชนนี้ขาดการติดต่อกับอำเภอ และเจ้าหน้าที่อำเภอก็ไม่เคยเดินทางไปตรวจราชการที่นั่น มาทราบว่าเป็นชุมชนร้างเอาราว พ.ศ. 2500 ใน พ.ศ. 2524 จังหวัดเพชรบุรีเคยส่งข้าราชการไปสำรวจ เพราะได้รับรายงานจากตำรวจชายแดนและทหารว่าได้เดินทางไปตามพิภคในแผนที่ไม่พบบ้านใจแผ่นดิน

(ผู้เขียนไปในคณะนี้เมื่อ พ.ศ. 2524 ค้วย)

ประวัติของชุมชนใหญ่ "ใจแผ่นดิน"

ผู้เขียนสนใจชุมชนใจแผ่นดินมานานแล้ว เพราะเห็นมีชื่ออยู่ในแผนที่จังหวัดเพชรบุรีตั้งแต่เรียนม.1-3 ที่โรงเรียนเขาชัยอ้อมมัธยมสามัญศึกษา (เทียบ ป.5-ป.7 ในสมัยต่อมา) สมัยนั้น "ใจแผ่นดิน" ขึ้นกับอำเภอเขาชัย (อำเภอหนองหญ้าปล้องยังเป็นตำบลสังกัดอำเภอเขาชัย) ผู้เขียนขณะเป็นนักเรียนได้ค้นคว้าอำเภอต่าง ๆ ในอำเภอเขาชัย และถามครูว่าตำบลใจแผ่นดินใครเป็นกำนัน ครูใหญ่(สอนภูมิศาสตร์ค้วย) คือครูสมพรธิ์ สุขวงศ์ ก็ตอบว่า ตำบลนี้ปัจจุบันเป็นหมู่บ้านเท่านั้น ขึ้นอยู่กับตำบลยางน้ำกลัดเหนือ แต่กำนันเจ้าของตำบลก็ไม่เคยไป แล้วครูแคงจะถามกำนันให้

ต่อมาอีกเดือนหนึ่งครูได้เล่าเรื่องหมู่บ้านใจแผ่นดินว่าเป็นหมู่บ้านที่ไม่ได้ติดต่อกับอำเภอมาตั้งแต่รัชกาลที่ 4 แล้ว และทางอำเภอก็ไม่ไปไม่ถึง เพราะต้องเดินป่าข้ามเขาใหญ่ไปหลายลูก และเป็นคดคับ คงเสือ-คงช้าง ไม่มีใครบอกได้ว่าสภาพเป็นอย่างไร ลือกันว่าเป็นเมืองลับแลไปแล้ว ครูก็หาข้อมูลมาได้แค่นี้

ภายหลังผู้เขียนได้สอบถามครูผู้สอนอีกท่านหนึ่ง(ซึ่งย้ายลงมาจากหนองหญ้าปล้อง เคยสอนเด็กกะเหรี่ยงหลายสิบปี) ชื่อครูเรียบ คำทิพย์(บ้านเกิดอยู่ที่ตำบลหนองปรัง อำเภอเขาชัย) ท่านกรุณาเล่าให้ฟังสรุปเรื่องหมู่บ้านใจแผ่นดินตามคำบอกเล่า(ที่ฟังจากผู้เฒ่าผู้แก่หลายคน) ว่า

1. ที่ตั้ง ชุมชนใจแผ่นดินเป็นบ้านใหญ่ในอดีตตั้งอยู่ตรงตะเข็บชายแดนไทย-พม่า ห่างจากพรมแดนราว 2-3 กิโลเมตร อยู่เหนือบ้านบางกลอย อำเภอท่ายาง ห่างกันราว 25 กิโลเมตร เป็นหมู่บ้านคนไทย(แถบนั้นส่วนมากเป็นกะเหรี่ยง-กะเหรี่ยง) ต่างจากบ้านบางกลอยซึ่งเป็นบ้านกะเหรี่ยง-กะเหรี่ยง

2. สมัยที่จัดตั้ง คาดว่าเป็นชุมชนไทยสมัยอยุธยา ในสมัยโบราณที่คนเดินทางด้วยเท้า เกวียน หรือช้าง หัวหน้าชุมชน(กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) คงเดินทางมาติดต่อกับอำเภอ-จังหวัด หรืออำเภอจังหวัดคงเดินทางไปถึงตามโอกาส จึงมีชื่ออยู่ในแผนที่มา

ตลอดตั้งแต่สมัยอยุธยา ธนบุรี และสมัยปัจจุบัน จากปากคำของผู้เฒ่าผู้แก่เล่าว่า คงขาดการติดต่อกับเพชรบุรี ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4-5 เพราะเดินทางลำบาก หากจะเดินทางไปในเมือง จะเดินทางล่องน้ำตะนาวศรีลงไปที่เมืองตะนาวศรีหรือมะริดจะสะดวกกว่าที่จะเดินทางมาเพชรบุรี อนึ่ง เมืองมะริด ทวาย ตะนาวศรีได้ตกเป็นของอังกฤษในต้นรัชกาลที่ 5 เข้าใจว่าชุมชนใจแผ่นดินคงอพยพไปอยู่ที่อื่นตั้งแต่ครั้งนั้น(อาจอพยพไปอยู่ทางตะนาวศรีหรือย้ายเข้ามาอยู่กับคนไทยด้วยกันทางฝั่งไทย จนชุมชนร้างไป) และทางเพชรบุรีก็ไม่ได้ไปติดต่อย่อมเยอ จึงไม่รู้ว่าความเป็นไป คงมีแต่ชื่อติดอยู่ในแผนที่มาเรื่อย ๆ

3. การเดินทาง หากชาวใจแผ่นดินจะเดินทางมาเพชรบุรีหรือชาวเพชรบุรีจะเดินทางไปใจแผ่นดิน ทางคมนาคมปกติต้องเดินมาทางบ้านบางกลอยและล่องแพลงมาทางอำเภอท่ายางถึงเพชรบุรีในฤดูแล้งหรือหนาวอาจเดินเท้าหรือใช้ช้างได้ ในฤดูฝนปัจจุบันน้ำอาจใช้เรือยนต์ไปได้ถึงบ้านบางกลอย และเดินเท้าไปถึงบ้านใจแผ่นดินได้

4. สภาพบ้านหรือชุมชน เป็นบ้านใหญ่หรือชุมชนใหญ่เป็นแหล่งคนไทยล้วน ๆ (ชื่อแถบนั้น เช่น คน กูเขา ห้วย มักเป็นภาษาพม่า) จึงชื่อเป็นไทย เข้าใจว่าแรก ๆ คงต้องส่งส่วยอากรให้เพชรบุรี แต่ด้วยการเดินทางที่ลำบาก เจ้าหน้าที่ทางเพชรบุรีก็ไม่กล้าเดินทางไปโดยไม่จำเป็น การเก็บส่วยหรือการปกครองก็เห็นห่างไป นาน ๆ เข้าก็คงอยู่กันอย่างอิสระ หันไปติดต่อกับมะริด-

ตะนาวศรี ซึ่งมีแม่น้ำเรือเดินสะดวก(ต่างจากแม่น้ำบางกลอยซึ่งไหลเชี่ยว บางตอนก็เดินเรือไม่ได้) และเมืองเหล่านั้นก็ปกครองหรือเก็บภาษีอะไรไม่ได้ เพราะแผ่นดินขึ้นกับเพชรบุรี

5. ที่มาของชื่อใจแผ่นดิน เล่าว่ามีภูเขาหรือเนินรูปอก(นม)ของหญิง (ต้องมองจากที่สูง) เรียกว่า "อกแผ่นดิน" และต่อมาเรียกว่า "ใจแผ่นดิน" (เพราะในอกต้องมีหัวใจ) เป็นคำพูดที่คนรุ่นเก่า ๆ หมายถึงไกลและลึกลับ เช่น "ไปป่าคราวนี้จะไปให้ถึงใจแผ่นดินทีเดียว"

6. สภาพปัจจุบัน เป็นชุมชนร้าง มีที่สังเกตว่าเคยเป็นบ้านเมืองที่มีผู้คน เช่น มีคองสะท้อน คงมะไฟ คงมะปร่าง แต่ซากปรักหักพังไม่มี เข้าใจว่าบ้านเรือนคงทำด้วยไม้และเป็นไม้ไผ่ส่วนมาก ปัจจุบันคนไทยไม่มีอยู่เลย มีแต่ชาวกะเหรี่ยงอยู่กันห่าง ๆ ราว 6-7 หลังคาเรือน และคนเหล่านั้นส่วนมากก็พูดไทยไม่ได้ หรือได้เล็กน้อย

7. ใจแผ่นดินตามแผนที่ บ้านใจแผ่นดินตามแผนที่ถ่ายทำทางอากาศระบุไว้เป็น 4 จุด คือใจแผ่นดิน 1-4 อยู่ห่างกันจุดหนึ่งประมาณ 4-5 กิโลเมตร

แปลกหรือไม่ที่ใจแผ่นดินมีชื่ออยู่ในแผนที่ มีจุดที่ตั้งแน่นอนมีตำบลอำเภอสังกัดแน่นอน แต่ได้กลายเป็นชุมชนร้างไปแล้วแต่เมื่อไหร่ไม่ทราบได้ เพิ่งจะมาคืนตัวสำรวจค้นคว้ากันในสมัยที่นายประเวศ เรืองจรัสเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี(พ.ศ.2526 ภายหลังตั้งอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน 2 ปี).

บ้านแตกสาแหรกขาด ฟังเสียงอันขมขื่นในฝันป่าแก่งกระจาน

เมื่อเดือนที่แล้วเธอกลับไปเยี่ยมพี่สาวที่บ้านบางกลอย-โป่งลึกเสียหลายวัน ทำให้รายได้ทั้งเดือนลดลงเหลือแค่ 6,000 กว่าบาท ตามราคาค่าจ้างขั้นต่ำวันละ 300 บาท เงินทั้งหมดครึ่งหนึ่งเธอเอาไปให้พี่สาวที่กำลังเจ็บออก ๆ แอด ๆ ภายหลังจากคลอดลูกแฝด 2 คน

กิจวัตรของ "เมย์" เป็นเช่นนี้มานานหลายปีแล้ว คือแต่ละเดือนต้องมุ่งหาเงินส่งกลับไปจนเจือพี่สาวและครอบครัวที่ยังอยู่ในคงลึก ขณะที่พี่น้องทั้ง 5 คนต้องแตกกระสานซ่านเซ็นและ

ต้องกระจัดกระจายกันไปทำงานทำ เพื่อความอยู่รอด นับตั้งแต่เธอและชาวบ้านถูกบังคับให้ย้ายจากป่าต้นแม่น้ำเพชรมาอยู่บ้านโป่งลึก หรือบางกลอยล่าง

"เมย์" ใช้ชีวิตในวัยเด็กเติบโตมากับป่าใหญ่และเขาสูงที่บ้านบางกลอยบน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ชาวกะเหรี่ยงอาศัยกันมานาน จนกระทั่งอายุ 11 ปี เธอต้องย้ายตามครอบครัวลงมาอยู่ในพื้นที่ที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานจัดให้ที่โป่งลึก

"มันอยู่ไม่ได้หรอกที่นั่น(โปงลาง) น้ำก็ไม่มี ที่ดินก็ไม่มี ที่ดินน้อยที่เขาแบ่งให้ปลูกอะไรก็ไม่งาม ปลูกข้าวไม่พอกิน ไม่เหมือนข้างบนที่เราเคยอยู่อาศัยตั้งแต่เกิด ที่นั่น(บางกลอยบน)ปลูกอะไรก็งาม ปลูกข้าวก็พอกิน" น้ำเสียงของแม่จุกเบิกบานเมื่อพูดถึงหมู่บ้านเดิมซึ่งอยู่ในป่าใหญ่เพราะที่นั่นคือ "ใจแผ่นดิน" ของชาวกระเหรี่ยง

แม่เป็นหลานสาวคนหนึ่งของปู่คออี้ ผู้เฒ่าอายุกว่าร้อยปี ที่นอนน้ำตาตกอยู่ทุกคำคิดเพราะเพราะอยากกลับไปตายที่บ้านเกิดที่บ้านป่า หลังจากถูกบังคับให้ย้ายมาอยู่บางกลอยล่างพร้อมชาวบ้าน เธอยังเป็นลูกพี่ลูกน้องกับ "บิลลี่" หนุ่มนักสู้ชาวกระเหรี่ยงที่ถูกทำให้หายตัวไป

นางแซกมู พี่สาวของแม่ที่กำลังเคียดแค้นอย่างหนักเพราะป่วยไข้หลังจากคลอดลูกแฝดและไม่มีข้าวกิน หลังจากถูกบังคับให้ย้ายจากต้นแม่น้ำเพชรมาอยู่ที่บ้านที่อุทยานจัดสรรพื้นที่ไว้ให้อยู่พักใหญ่ ชาวบ้านจำนวนมากต่างต้องออกไปรับจ้างในเมืองใหญ่ เพราะหากรอคอยความหวังลม ๆ แล้ง ๆ ตามคำชวนเชื่อของหน่วยงานรัฐและอีกหลายคนมีหวังต้องอดตาย

พี่ชายของแม่ก็เช่นกัน ต่างแยกย้ายกันไปทำงาน เหลือเพียงพี่สาวคนโตและพี่สาวคนกลางที่ยังอยู่ในหมู่บ้านโปงลางเพราะต้องเลี้ยงดูลูก ๆ ขณะที่เธอตามพี่ชายไปทำงานที่เมืองหัวหิน จังหวัดประจวบฯ ตั้งแต่เรียนกศน.จบป.4 และย้ายไปทำงานแห่งใหม่แถวชานเมืองกรุงเทพฯ

"ต้องหากินไปวัน ๆ ถ้าไม่ทำงานก็ไม่มีเงินส่งไปให้พี่สาว ชื่อข้าว ชื่อนม" แม่จุกพูดถึงพี่สาวคนโต-นางแซกมู ด้วยความห่วงใย เพราะตั้งแต่นางคลอดลูกคนสุดท้ายซึ่งเป็นฝาแฝดเมื่อ 7 เดือนก่อน นางก็ยังรู้สึกเจ็บแผลที่ผ่าเรื้อยมาจนทำงานแทบไม่ไหว ครั้นจะลงมาหาหมอที่โรงพยาบาลเดิมก็ไม่มีเงิน

"สงสารพี่สาวและหลาน ๆ กลัวไม่มีอะไรกิน เดือนที่แล้วให้เงินไปแค่ 3 พัน ไม่รู้พอกินกันหรือเปล่า เราเองก็ต้องเลี้ยงลูก 1 คน"

พี่สาวคนโตของแม่มีลูก 7 คน โดยลูกคนโตอายุ 13 ปี

สมัยก่อนที่อยู่บ้านบางกลอยบน ทั้งหมดอยู่กันอย่างมีความสุข เพราะทำไร่มีข้าวมีอาหารและมีระบบเครือญาติรองรับ ต่อมาเมื่อหมู่บ้านและทุ่งนาถูกเผาโดยฝีมือเจ้าหน้าที่รัฐ และบังคับให้อพยพมาลงมา ความสุขต่าง ๆ ที่เคยมีก็อันตรธานไปแทบไม่เหลือ

"ตอนนี้พี่สาวทำงานรับจ้างทอผ้าวันละ 80 บาท แต่ก็ทำไม่ค่อยไหว พี่เขยก็พยายามหาเงินเลี้ยงครอบครัว แต่ก็ไม่ค่อยมีงาน ตอนหลังเลยเกิดปากเสียงกันบ่อย พี่สาวมักบ่นว่าเมื่อไหร่จะตายซะที จะได้พ้น ๆ ไป ข้าวที่คนเคยบริจาคให้ก็หมดไปตั้งนานแล้ว" แม่เล่าถึงความเครียดที่เกิดขึ้นในหมู่เครือญาติชาวบางกลอย ข้าวบริจาคที่แม่จุกพูดถึง คือข้าวเปลือกที่ชาวกระเหรี่ยงทั่วประเทศร่วมกันรวบรวมส่งมาให้ ซึ่งเมื่อปีก่อน "บิลลี่" ยังเป็นหัวหน้าหัวแรงคนสำคัญอยู่ ก่อนจะถูกอุ้มหายไปโดยไม่มีที่สืบค้นหาต่อมา

ขณะที่ข้าวหลายตันถูกแบ่งจ่ายให้ชาวบ้านกว่า 100 ครอบครัวหมดไปในเวลาไม่นาน ชาวบ้านจึงต้องคืนเงินเอาตัวรอดกันไปวัน ๆ ที่ผ่านมามีหน่วยงานพยายามหาทางออกให้ชาวบ้าน เช่น ทำนาขั้นบันได ฝึกอาชีพต่าง ๆ แต่ทั้งหมดเป็นเพียงการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ เพราะต้นเหตุที่แท้จริงคือการบังคับคนกลุ่มใหญ่ให้มาอยู่ในพื้นที่ที่ไม่คุ้นเคยและไม่มีความพร้อม

"ถ้าเขาให้หนูกลับไปอยู่บ้านเดิมที่บางกลอยบนก็จะมีความสุขมาก เพราะอยู่ที่ไหนก็ไม่เหมือนที่นั่น ทุกวันนี้ทุกคนต่างเครียดเพราะไม่มีจะกิน จึงต้องคืนเงินไปวัน ๆ" ความฝันและความหวังอันสูงสุดของแม่ก็คือความดวงเดี๋ยวกันของปู่คออี้ บิลลี่ และชาวบ้านบางกลอยส่วนใหญ่

วันที่ 17 เมษายน 2558 เป็นวันครบ 1 ปีที่บิลลี่ถูกบังคับให้หายตัวไป ขณะที่ความโหดร้ายทารุณยังคงเกิดขึ้นกับชาวบ้านบางกลอยหนักหน่วงขึ้นทุกวัน บ้านแตกสาแหรกขาด ความอดอยาก ความตาย มีใช้สิ่งทีพวกเขาเรียกร้อง แต่เป็นการถูกขังเหี้ยม ยิ่งวันครบครวั ยิ่งไม่ต้องถามถึง เพราะมันจมหายไปบนป่าผืนใหญ่ตั้งแต่ถูกบีบบังคับให้ย้ายลงมา เราได้แต่หวังว่าสักวันหนึ่ง จะได้เป็น "วันครอบครัว" ของแม่ และชาวบางกลอย.

